

Årsbok 2022

JAG

är som du.

I oktober var jag inbjudan att tala vid Nationellt kompetenscenter Anhörigas nationella konferens Livets möjligheter tillsammans med mina gode män Cecilia Blanck och Gerd Andén. Tillsammans med några andra organisationer hjälpte JAG till med förberedelserna och genomförandet av konferensen. Årets tema var livslångt lärande och JAG höll i ytterligare tre av de ca femtio seminarierna som erbjöds under konferensens två dagar.

Vi behöver varandra och vårt kooperativ!

Jag ser tillbaka på 2022 med blandade känslor. Det var året då vi äntligen vågade börja träffas igen efter åren med pandemi och isolering. Vi gjorde otroligt många viktiga saker i vår förening, inför valet och i våra olika kärnfrågor och många beslutsfattare förstod att vi är en förening att räkna med.

Men det var också ett år med stora tråkiga händelser. Vår styrelse förlorade två ledamöter, Nicklas Benn och Magnus Strandberg, som båda gick bort i covid-19. De var starka kämpar och förebilder som gjorde enorma insatser för att vara synliga och föra fram sina erfarenheter. Vi saknar dem mycket.

Min egen hälsa fick sig sedan en törn när jag "tappade andan" på sommaren och nu behöver använda ventilator dygnet runt. Det blev min tur att ta kampen med både Försäkringskassan, kommunen och regionen för att få de assistanstimmar jag behöver. Jag och mina nära behövde för första gången på länge ta hjälp från JAGs juridiska rådgivare och samhället tog till slut sitt ansvar. Men så tydligt det blev att vi behöver varandra och vårt kooperativ!

Men 2022 var också ett viktigt valår. Vi reste landet runt och samtalade med politiker som stod på partiernas listor. Många av dem kom också in i riksdagen och vet nu vart de

ska vända sig när de behöver kunskap om funktionsnedsättningar. Det kommer vi ha nytta av de närmaste åren.

Vårt karnevalståg genom stan i augusti är också ett starkt minne för mig. Vi visade stockholmarna och turisterna att livet är värt att leva, även för oss med stora funktionsnedsättningar. Jag tror att det är ett viktigt budskap.

Livet innehåller både glädje och elände, för alla människor. Men ibland tror folk att våra liv bara är sorgliga och fyllda av elände. Jag tror att det påverkar deras syn på oss, och hur samhällets resurser ska användas.

Visst måste vi berätta om saker som inte funkar, och vilka förändringar som behövs. Men vi måste också visa att vi har livsglädje och kraft och att vi vill vara med där allt händer. Vi får inte vara rädda för att synas och ta plats även på positiva sätt. Och vad kan vara roligare än musik och dans och sommar och folkliv i stan?

Vi är som ni.
JAG är som du.

*Magnus Andén
ordförande i Riksföreningen JAG
genom god man Cecilia Blanck*

Riksföreningen JAG

30 år på barrikaderna

Riksföreningen JAG är en ideell förening för personer med flera stora funktionsnedsättningar, varav en avser den intellektuella förmågan. Föreningen startade 1992 och kämpar för att medlemmarna ska ha möjlighet till ett gott liv genom:

- ♦ Jämlikhet, Assistans och Gemenskap
- ♦ Bästa möjliga personligt anpassade assistans i livets alla situationer med respekt för människovärde och integritet.
- ♦ Att på sina villkor leva i gemenskap med sin familj och leva som andra i samhället och få stimulerande upplevelser och erfarenheter på ett tryggt sätt.
- ♦ Att den fysiska och psykiska hälsan främjas på alla sätt och att övriga intressen tillvaratas.

Föreningen ska enligt stadgarna bedriva påverkansarbete mot beslutsfattare, myndigheter och andra, sammanställa och sprida kunskap och erfarenhet, samt genom Brukarkooperativet JAG initiera och bedriva verksamhet i för medlemmarna angelägna frågor.

Föreningen får sedan 2018 statsbidrag och länsföreningarna får del av det genom ett verksamhetsbidrag från riksföreningen. 2022 minskade antalet fullvärdiga och stödjande medlemmar från 749 till 661. För att få statsbidrag behövs minst 500 medlemmar, varav mer än hälften med egna funktionsnedsättningar eller närstående, och lokalföreningar i minst tio län.

Statsbidraget möjliggör Riksföreningen JAGs omfattande intressepolitiska arbete och lokala aktiviteter. Det innebär också att JAG formellt finns med som en av de organisationer som politiker och myndigheter ska samråda med i funktionsrättsfrågor.

Föreningen har en representant i Myndigheten för delaktighets funktionshindersråd, och en representant i Skolverkets samrådsgrupp i funktionshinderfrågor.

Riksföreningen JAG är del i det europeiska independent living-nätverket ENIL. Föreningen ingår också i EUs rådgivningsgrupp för mänskliga rättigheter "Fundamental Rights platform".

Årsmöte och styrelse

I Riksföreningen JAG är det endast fullvärdiga medlemmar som har rösträtt, kan väljas till styrelsen eller ha andra förtroendeuppdrag.

Årsmötet genomfördes 21 maj på JAGs kansli i Stockholm och via den digitala mötesplattformen Zoom. Mötesordförande var Henrik Petrén.

Till ordförande valdes Magnus Andén, Richard Kostenius valdes som 1:e vice ordförande och Tim Sundberg som 2:e vice ordförande. Kristina Edvall, Linus Ullbrand, Anna Söderberg och Kenny Brandt valdes som ledamöter. Som suppleanter valdes Josefine Abrahamsson och Magnus Strandberg. Magnus avled tyvärr några månader senare.

Till revisor valdes PWC med Johan Rönqvist som huvudansvarig. Till valberedning utsågs Thomas Nilsson, Anton Smeets och Marika Olsson.

Fota qr-koden med din mobil för att se filmen om Riksföreningen JAG 30 år

Du JAG vi tillsammans – lokala arrangemang på elva orter

Med målet att stötta JAG-medlemmarna att ta plats i det offentliga rummet, påminna om hur kort tid som gått sedan institutionerna lades ner, möta politiker och andra beslutsfattare och lyfta JAGs kärnfrågor i valrörelsen anordnade Riksföreningen JAG intressepolitiska tillställningar runt om i landet i samarbete med länsföreningarna.

Varje evenemang bestod av en utställning om funktionsrättsrörelsens framväxt, konstnärliga självporträtt av JAG-medlemmar, medverkan av deltagare och handledare i Vi Vill Bidra, filmen "Du JAG vi tillsammans", dans och musik framfört av medlemmar i JAG och en politikerdebatt.

Flera länsföreningar genomförde sitt årsmöte i anslutning till evenemanget. I Luleå, Sundsvall, Malmö, Mora och Karlstad träffades vi och spelade musik och åt tillsammans.

Turnén startade på Kulturens Hus i Luleå i mars och avslutades i Mariebergsskogen/Holken i Karlstad i november.

På flera orter uppmärksammades initiativet i press och radio.

"I en värld där människovärdet ofta utgår från prestation och produktivitet uppmärksammar riksföreningen JAG livsglädje, bekämpar IQ-diskriminering och lyfter alla människors värdighet. Oavsett funktionsförmåga."

Helene Lindh, Siljan News

De vill ha det som vi andra tar för givet

VISBY

Funktionshindrades rättigheter var i fokus på Visborgsområdet på tisdagen. Det handlar om allt från att kunna röra sig fritt till behovet av att kunna identifiera sig digitalt.

VALET 2022

Intervju med Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson

Simon Johansson intervjuas av Radio P4 Stockholm. Debatt på Skärborgarnas Hus i Trosa och Kulturmagasinet i Sundsvall. Intervju i Gotlands tidningar med Jill Bergström.

Aktiva länsföreningar med vilja att förändra

Riksföreningen JAG har elva anslutna länsföreningar med egna styrelser och verksamheter. Även 2022 färgades länsföreningarnas arbete av pandemin men engagemanget och påverkansarbetet har inte stått still för det.

En av länsföreningarnas uppgifter är att vara en knypunkt för samhörighet, gemenskap och erfarenhetsutbyte för JAGs medlemmar runt om i Sverige.

Här är alla länsföreningar

Föreningen JAG Dalarna

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Mora

Föreningen JAG Gotland

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Visby.

Föreningen JAG Norrbotten

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Luleå.

Föreningen JAG Skåne

Föreningen har ingen träffpunkt.

Föreningen JAG Stockholms län

Föreningen har tillgång till JAGs kansli.

Föreningen JAG Sydost

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Kalmar.

Föreningen JAG Uppsala

Föreningen har ingen träffpunkt.

Föreningen JAG Värmland

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Karlstad.

Föreningen JAG Västernorrland

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkt i Sundsvall.

Föreningen JAG Västra Götaland

Föreningen har tillgång till JAGs träffpunkter i Tibro och Uddevalla.

Föreningen JAG Östergötland

Föreningen har ingen träffpunkt.

Norrbottenföreningens ordförande Axel Bengtén intervjuas av Sveriges Radio i samband med Du JAG vi tillsammans i Luleå.

Medlemmar i Föreningen JAG Västra Götaland på scenen på Bohusläns museum i Uddevalla.

Hillevi Larsson och Simon Johansson i Föreningen JAG Stockholm på väg till Parken Zoo i Eskilstuna, assisterade av Jenny Lindholm och Pål Bejving.

Föreningarna har under året ordnat olika aktiviteter, bland annat bowlingträffar, fika, grönsaksodling, halloweenfest och glöggmingel. Politikerträffarna i samband med Du JAG vi tillsammans-evenemangen blev utomordentliga tillfällen att utbilda Sveriges nya beslutsfattare i funktionsrättsfrågor (se fler bilder på nästa sida).

Andrea Jarl uppträder vid Du JAG vi tillsammans i Karlstad.

Lisa Karlsudd med god man Marie Karlsudd intervjuas på Köpcentret Giraffen i Kalmar.

Dans på Kulturens hus vid Du JAG vi tillsammans i Luleå.

Vi vill bidra – framtidens modell

2022 är fjärde året Vi vill bidra är samverkanspart med offentlig sektor. Vi har äntligen lyckats få till ett löpande IOP avtal med Karlstad (tidigare verksamhetsbidrag), som vi även har med Mora och Storfors kommun. Vi är idag en självklar del av dessa kommuners utbud!

Trots enträget arbete från oss och stor bevakning av media, fick vi inte med oss Forshaga kommun och var tyvärr tvungna att avsluta verksamheten där.

Under året har ca 25 personer coachats av två handledare. Vi har haft många samtal med företag, kommuner, tjänstemän och politiker för att arbeta mot vårt mål – meningsfull sysselsättning för fler. Att få igenom avtal med kommuner tar ofta år att genomföra och därför undersöker vi aktivt andra former av finansiering för utveckling av verksamheten.

Vi har föreläst för bland andra SKRs (Sveriges kommuner och regioner)

Genom Vi vill bidra jobbar Anna Höök i Lillskogen i Karlstad.

Tröts en intensiv kraftsamling från Vi vill bidra och mediabevakning valde Forshaga kommun att avsluta samarbetet.

Utvecklingsnätverk Sociala företag samt på NKAs nationella konferens. Vi har uppvaktat och samtalat med Socialdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Försökskommittén, Socialstyrelsen och Försäkringskassan om verksamheten och vad som skulle krävas för att ge fler möjligheter att utvecklas och delta i arbetsliv och samhälle.

Under Almedalsveckan i Visby höll vi, tillsammans med Finlands Vi vill bidra,

seminariet "Byråkrati – hinder eller hjälp för funktionsnedsatta att delta i arbetslivet?".

Vi har under året byggt en digital Mångfaldsutbildning som är en del av vår mångfaldscertifiering. Under 2022 delades fem mångfaldscertifikat ut som en bekräftelse på att verksamheterna arbetar strategiskt och målinriktat för inkludering av personer med flerk Funktionsnedsättning. Vi ser fram emot att flytta fram positionerna ytterligare 2023!

Utdelning av mångfaldscertifikat. Från vänster Mimmi Olsson och Kompis i Mora, Ida Spånberg och Mora Bibliotek och Robin Sandberg och NaturumVärmland.

Det hände under 2022

STÄRKT ASSISTANS. Riksföreningen JAGs 2:e vice ordförande Tim Sundberg med god man Allan Sundberg deltog på ett möte på socialdepartementet i februari med socialminister

Lena Hallengren (S) och andra brukarorganisationer om hur regeringen ska gå vidare med förslagen i utredningen Stärkt assistans.

UPPMANAR FLER ATT ANMÄLA. I april träffade Magnus Andén och Tim Sundberg Diskrimineringsombudsmannen Lars Arrhenius. DO vill i högre grad uppmärksamma enskilda diskrimineringsärenden. Många anmälningar som de får in gäller just funktionsnedsättningar vilket tyder på att det finns stora problem.

HÄR GÅR JAG. När vårsolen började titta fram gick vi ut och promenerade och lade upp bilderna på Facebook som en manifestation för synlighet, stolthet och gemenskap. På bilden till vänster Sebastian Delvin, Hanna Persson, Malin Karlsson och Denis Nikitin.

HUVUDMANNASKAPSUTREDNINGEN fick vi träffa i maj. Utredningen ska lämna sitt förslag i mars 2023.

BARN NEKAS VÅRD PÅ GRUND AV FÖRDOMAR OM LIDANDE. Tillsammans med flera andra funktionsrättsorganisationer, föräldrar och läkare skrev vi i juni debattartikel på Heja Olika. "Föräldrar från olika delar av landet vittnar om hur de tvingas agera livvakter och gör allt för att skydda sitt barn från att hamna i fel läkares händer. Många beskriver hur de drar sig för att åka in akut till sjukhus med sina barn, av oro för att när som helst mötas av en medicinsk ansvarig som tycker att deras barns liv inte är värt att försöka rädda."

ALMEDALEN. Riksföreningen JAG deltog i Almedalsveckan i Visby i början av juli. Som vanligt anordnades seminarier i JAG-tältet med fokus på JAGs kärnfrågor och många intressanta gäster, bland andra flera

riksdagsledamöter, DO Lars Arrhenius, DIGGs generaldirektör Anna Eriksson och Lars Löow, huvudmannaskapsutredare. JAGs "husband" KSMB bjöd också på en konsert.

För livet!

SOMMARVECKAN. I augusti samlades vi i Stockholm för Sommarvecka med sambakarneval för att visa dem som inte tror att livet är värt att leva om man har stora funktionsnedsättningar, att livet är värdefullt för oss alla! Det blev även filminspelning till musikvideon till låten Jag är som du som släpps på Spotify våren 2023.

Gina Jeles i karnevalen.

Malin Karlsson.

Erika Behrens.

"Det borde helt enkelt inte vara tillåtet"

BANKID. I en artikel i Heja Olika 2/9 framförde Cecilia Blanck att det är diskriminering att vägras BankID. "Vi och många av våra medlemmar har påtalat den här IQ-diskrimineringen i flera år, men möts av förvåning och oförståelse från både myndigheter och bankerna. Det talas om att ta fram en statlig e-legitimation, men BankID har redan en så dominerande ställning. Det borde helt enkelt inte vara tillåtet att erbjuda ett sådant verktyg utan att tillgängliggöra det för alla. EU-reglerna för banktjänster kolliderar här med anti-diskrimineringsregler i FN-konvention och nationell rätt. Detta måste lösas, och det är politikernas ansvar."

I slutet av månaden hade Tim Sundberg med företrädare Allan Sundberg och Linda Forzelius, god man för Richard Kostenius, ett bra samtal kring digitalt utanförskap och framtida betalningslösningar

med Anna Kinberg Batra som leder betalningsutredningen. Hon skrev senare debattartikel i DN att IQ-diskrimineringen genom BankID är oacceptabel: "Det är heller inte rimligt att den som till exempel saknar personnummer, har vissa funktionshinder eller av något skäl inte har möjlighet att få tillgång till bankkonto, har stora svårigheter att kunna legitimera sig elektroniskt. Möjligheten att legitimera sig säkert måste gälla alla, och kan inte begränsas till de starkaste i samhället."

**För
rimliga
villkor**

KAMPANJ. Under hela året har Fremia tillsammans med sina medlemsorganisationer drivit en kampanj i sociala medier för en höjning av assistansersättningen. I slutet av september genomfördes en manifestation på Mynttorget tillsammans med Fremia, STIL, RBU med flera för rimliga villkor i assistansen. Isabelle Nordeman representerade JAG och berättade tillsammans med sin mamma Hanna Nordeman bland annat att "det

Från vänster: Daniel Anè, Ronnie Gustavsson med assistent Fred Gjersvold, Isabelle och Hanna Nordeman och Magnus Andén med assistenterna Regina Cutrim Wipp och Peter Norrby.

Erik Danielsson med assistenter deltog på Almedalsveckan i Visby.

KSMB spelade på Hamnplan i Visby.
Foto Joakim Amorell.

Yvonne Marichal, Patrik Haase, Henrik Petrén, Hillevi Larsson och Felicia Lundqvist väntar på ministern utanför Socialdepartementet.

måste gå att få assistans i verkligheten också, inte bara på pappret".

När den nytilträdde socialtjänstministern Camilla Waltersson Grönvall inte avsatte tid för att ta emot namninsamlingen för rimliga villkor i assistansen turades JAG-medlemmar om att stå utanför socialdepartementet vid

lunchtid flera dar i rad tills ministern till slut kom ut så att namnunderskrifterna kunde överlämnas.

Besvikelsen var stor när regeringen 7/11 meddelade att assistansersättningens timbelopp bara räknas upp med 1,5 % 2023. – Vi träffat många politiker, när vi har sagt att resurserna inte räcker har politikerna nickat och sagt att de förstår vår situation. Och nu när det verkligen gäller, bryr de sig inte, sa Cecilia Blanck..

STUDIEBESÖK. I november tog Patrik Haase och Monica Tornevik emot ett besök från brukarorganisationen Asistence från Prag i Tjeckien.

Konferens om personlig assistans i Norden

Inspirerande erfarenhetsutbyte

På internationella funktionsrättsdagen i december arrangerade Riksföreningen JAG en konferens med politiker, beslutsfattare, forskare samt aktiva i brukarorganisationerna i Finland, Norge och Sverige. Den genomfördes i samarbete med Föreningen JAG i Finland och Foreningen JAG i Norge och med stöd av Nordens välfärdscentrum

De två dagarna gav en inspirerande genomlysning av personlig assistans som framgångsfaktor för att förverkliga FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och FNs barnkonvention, hur assistansen kan framtidssäkras i de nordiska länderna och hur vi gemensamt kan arbeta mot IQ-diskrimineringen av assistansanvändare med intellektuella funktionsnedsättningar.

En av de medverkande var Lilja Romppanen, 10 år, från finska Föreningen JAG. Hennes pappa Johannes Romppanen, styrelseledamot i JAG Assistans i Finland, återgav en situation när Lilja var nyfödd.

– Lilja fick syrebrist vid födseln som orsakade omfattande hjärnskador och efter några dagar på intensivens fick hon komma till en vanlig avdelning. Där var en äldre läkare som hade hjälpt till vid förlossningen som sa "ni ska fundera på anstalt, det är framtiden, det är så det fungerar", sa Johannes.

"Funktionsrättspolitik och personlig assistans handlar om mänskliga rättigheter. Det är inte lyx, utan att kunna leva som andra. Det handlar om grundläggande rättigheter som alla medborgare har. Ändå hamnar vi ofta i diskussioner om resurser och prioriteringar."

*Alette Reinholdt
rådgivare JAG Assistanse, Norge*

Rebecca Raje från Sundsvall berättade om hur hon vuxit upp i sin familj, med personlig assistans, och nu bor i egen lägenhet.

"I år har vi 242 barnboenden i Norge. 2007 var det 67. 2015 var det 215. Så det ökar."

Gunn Strand Hutchinson, vice ordförande i Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Hur länge Finland kan fortsätta utestänga personer med intellektuell funktionsnedsättning från rätt till personlig assistans diskuterades i en panel med bland andra Annika Jyrwall-Åkerberg, jurist och styrelseledamot i Institutet för mänskliga rättigheter.

– Det vore oerhört olyckligt om ett land som Finland ignorerar och struntar i vad FN har sagt, sa hon.

– Ibland får vi höra att assistansen även i Sverige var tänkt för dem som kan bestämma själva, men det är en efterhandskonstruktion. Men det är en fråga som skär igenom flera länder, så den är definitivt farlig för JAGs medlemmar, sa Cecilia Blanck, verksamhetsansvarig i Riksföreningen JAG.

– Det är fel, att den som har det jobbigt ska behöva slåss för sin mänskliga rättighet att vara delaktig i samhället. Jag hoppas att det blir en ändring i vår lagstiftning. Men faktum är att vissa handikappförbund är positiva till att vi behåller resurskravet, man är rädd att om alla som behöver får assistans, så blir det mindre för dem som har det idag, sa Veronica Rehn-Kivi, finländsk riksdagsledamot.

Lilja Romppanen med sin pappa Johannes berättade om situationen i Finland utifrån familjens egna erfarenheter.

"Det är lätt att glömma bort värdet när fokus är att räkna pengar. Men inga ekonomiska argument i världen kan beskriva poängen med personlig assistans. Det kan bara assistansen i sig göra."

Hans Knutsson, universitetslektor och forskare vid Lunds universitet.

Bengt Eliasson, tidigare riksdagsledamot för liberalerna, fick frågan om hur man får politikerna att sluta ställa grupper mot varandra.

– Ingen säger emot FN-konventionen. Jag har aldrig hört någon säga att det dåliga konventioner, att det är fel uttryckt eller något sånt – men när man ställer den mot verkligheten, då kommer det i en annan dager, sa han.

En stor fråga i Norge är om assistansen (BPA) även i framtiden ska ingå i den kommunala hälso- och omsorgslagen eller förstatligas.

– När BPA 2015 blev en rättighet i Norge fanns förväntningar att fler skulle få assistans. Men det skedde i väldigt liten utsträckning.

Gränsen går vid ett behov på 32 timmar i veckan och kommunerna tycks hålla nere bedömningarna och istället erbjuda andra former av stöd, sa Ole Petter Askheim, professor i hälso- och socialvetenskap vid högskolan i Lillehammer.

Huvudargumentet för ett förstatligande är de rättsosäkra bedömningarna och att assistansen inte blivit det jämlikhetsverktyg som lagstiftarna önskade.

– De norska brukarorganisationerna är dock oeniga. Exempelvis JAG vill ha staten som huvudman men med förbehållet att personer med behov enligt hälso- och omsorgslagen inte ska mista insatsen, sa Ole Petter.

Patrik Haase och Stefan Nilsson framförde var sin nyskriven låt, komrade av Tony Samil.

Systerföreningarna i Norden

I Norge och Finland finns Föreningen JAG, Jeg – Assistanse – Godt liv respektive Föreningen JAG rf. De är systerföreningar till Riksföreningen JAG med samma målsättning och stadgar.

Föreningen JAG i Norge

Marie Jung Sun Dale med företrädare Kai Esten Dale valdes till ny ordförande på årsmötet. Hon efterträdde Tor Arne Høidal.

Föreningen har deltagit aktivt i arbetet med att förbättra den befintliga norska assistanslagstiftningen om brukarstyrd personlig assistans (BPA). Förslagen har ännu inte behandlats av riksdagen, så vilka förändringar som kommer införas är osäkert. Föreningen följer naturligtvis utvecklingen kring BPA framöver.

Föreningen deltog på en debatt om tvång och makt på Arendalsuka, Norges motsvarighet till Almedalsveckan och Roar Høidal har hållit föredrag i flera kommuner och presenterat JAG och BPA för politiker och tjänstemän.

Föreningen deltog på Finans Norge konferens i september om digitalt utanförskap. BankID-frågan är lika stor i Norge som i Sverige, skillnaden är att finanssektorn i Norge nu har uppmärksammat problemet.

Föreningen JAG i Finland

Föreningen JAG rf har letts av ordförande Stefan Karlsson från Kyrkslätt med legal företrädare Inger Karlsson.

Efter en anmälan från en enskild JAG-medlem kom i april svar från FN-kommittén som övervakar efterlevnaden av funktionsrättskonventionen. Finska staten får inte avslå ansökan om assistans från en person genom att hänvisa till att hen inte självständigt kan definiera innehållet i tjänsten eller hur den ska organiseras. Han ska få det stöd han behöver för att kunna leva som andra i samhället, och lagen måste ändras så att alla har samma rätt till assistans, oavsett intellektuell förmåga. En stor seger för JAGs intressepolitiska arbete i Finland! Om det blir någon skillnad i praktiken återstår att se.

Brukarkooperativet JAG

En av de största aktörerna i välfärden utan vinstintresse

Brukarkooperativet JAG är en religiöst och partipolitiskt obunden ideell förening och en av de största aktörerna i svensk välfärd som drivs utan vinstintresse. 2022 ökade antalet medlemmar i kooperativet från 437 till 451.

Verksamheten består av

- servicegaranti i medlemmarnas personliga assistans
- dagliga verksamheten JAG-center
- träffpunkter på flera ställen i landet
- medlemsträffar och medlemsresor
- Vi vill bidra

Brukarkooperativet JAG har fyra dotterbolag:

- JAG Personlig assistans AB som ordnar personlig assistans till medlemmarna i Brukarkooperativet JAG.
- JAG Utbildning AB som anordnar yrkeshögskoleutbildningar inom personlig assistans.
- JAG Assistanse AS som ordnar personlig assistans i Norge till medlemmarna i brukarföreningen Team JAG och samarbetar med norska Föreningen JAG. Samägs sedan juni 2022 med Team JAG.

- JAG Assistans AB som ordnar personlig assistans i Finland och samarbetar med finska Föreningen JAG.

Årsmötet genomfördes digitalt 22 maj. Till ordförande valdes Linda Forzelius. Cecilia Blanck valdes till 1:a och Allan Sundberg till 2:e vice ordförande. Till ledamöter valdes Maria Arkestål, Magnus Lorentz, Hanna Nordeman och Christina Ullbrand och till suppleanter Rose-Marie Abrahamsson och Katarina Ström. Katarina avgick ur styrelsen då hennes huvudman avled. Till valberedning valdes Linus Gustavsson, Monica Isaksson och Lena Bengtsson.

Kooperativet skänkte 5 000 Euro till Inclusion Europas ukrainska medlemsorganisation för inköp av mat, vatten, läkemedel och hygienprodukter till personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer som drabbats av kriget.

JAG-center: daglig intressepolitisk verksamhet

*Kommer det att funka?
JAG-center testar Jag är
som du-skyltarna inför
manifestationen i Visby
under Almedalsveckan.*

*Skanna QR-koden med
din mobil för att komma
till Uppdrag JAGs
youtube-kanal.*

JAG-center är en daglig verksamhet som drivs av Brukarkooperativet JAG med kommunalt stöd enligt LSS. JAG-center delar lokaler med JAGs kansli i centrala Stockholm. Här finns musikrum, skaparateljé, ljudstudio, dataredaktion samt vilrum och precis utanför dörrarna finns tillgång till hela huvudstadens kulturutbud.

Alla deltagare har individuellt utformade arbetsplaner och två gånger varje år träffas deltagare, företrädare och mentor (en av arbetsledarna på JAG-center) för att utvärdera och planera deltagarens arbete. Många arbetsuppgifter har en intressepolitisk prägel, som filmuppdrag under Almedalsveckan, att delta vid manifestationer, studiebesök och bidra till synlighet genom konstnärliga uttryck.

2022 började med hemarbete och digitala möten. I en sluten hemmajobbgrupp på Facebook kunde färdiga arbeten redovisas.

Under året har deltagarna fortsatt arbeta med dans. Övningar i kroppsfokus har erbjudits flera gånger i veckan. Ett tema för det konstnärliga skapandet har varit identitet; vem jag är och självporträtt. Detta tema har också funnit i den digitala konstgruppen som är öppen för

alla medlemmar i kooperativet. I början av sommaren startades ett nytt konstprojekt; att göra sin egen personliga kampaffisch,

Liksom tidigare år har vi bland annat besökt Bonniers konsthall, Kulturhuset, Moderna museet, Liljevalchs, Ekebyhovs slott, Millesgården och Skansen. Vi gick på konserter i Kungsholms kyrka när de startade upp igen i mars och njöt av sommarens lunchkonserter på Konserthuset.

Ett samarbete med arkitekturmuseum Arkdes pågår som ska fortsätta in i 2023 där deltagarna testar tillgängligheten i museets nya lokaler.

Några deltagare medverkade i dansframträdandet vid Föreningen JAG Stockholms Du JAG vi tillsammans-evenemang i september samt bjöd på musikunderhållning vid minglet. JAG-center medverkade även vid den nordiska konferensen i december, bland annat genom att intervjua andra JAG-medlemmar från Sverige, Finland och Norge.

Under hösten inleddes ett teaterprojekt som riktar sig till förskolor. Premiär planeras våren 2023.

*Erika Behrens på Konstakademien.
Magnus Andén målar med fingertuta.
Monica Tornevik berättar om sitt
liv med personlig assistans vid
ett studiebesök från tjeckiska
organisationen Czech NGO Asistence
i november.*

Förändringar i JAGs servicegaranti

Sedan JAG startade har medlemmarna i kooperativet haft en eller flera personliga arbetsledare som ansvarar för kvalitet och kontinuitet och arbetsleder assistenterna. Det har varit ett arvoderat uppdrag i den ideella föreningen Brukarkooperativet JAG som regleras i ett avtal om servicegaranti mellan medlemmen, kooperativet och den som åtar sig uppdraget. 2022 fanns avtal med drygt 650 personliga arbetsledare samt ytterligare ca 300 personer med bemanningsansvar.

Efter krav från Kommunal kommer arbetsledning och bemanning istället bli ett

särskilt utökat uppdrag i assistansen inom anställningen som personlig assistent i JAG Personlig assistans och därmed omfattas av kollektivavtalet.

Överenskommelsen gjordes på central nivå mellan Fremia och Kommunal våren 2022. Förändringen gäller från 1 juni 2023.

Träffpunkter på nio orter

JAG har träffpunkter på flera orter i Sverige. Kooperativets medlemmar har möjlighet att låna lokalerna kostnadsfritt dag- och kvällstid för exempelvis anställningsintervjuer, handledning eller som festlokal. Länsföreningarna har tillgång till träffpunkterna för sina aktiviteter.

Träffpunkten i Visby hyrs ut sommartid som semesterbostad till medlemmar i kooperativet samt fullvärdiga medlemmar i Riksföreningen JAG.

Var är din närmaste träffpunkt?

- Kalmar, Kaggensgatan 11
- Karlstad, Norra kyrkogatan 4
- Luleå, Köpmangatan 53A
- Mora, Fridhemsgatan 1
- Stockholm, Klara Södra kyrkogata 1
- Sundsvall, Kyrkogatan 29
- Tibro, Mariestadsvägen 29
- Uddevalla, Kilbäcksgatan 42
- Visby, Rådhusplan 5, lgh R201

Birgitta Tullberg på träffpunkten i Tibro.

Speciellt år för Team JAG i Norge

I juni överlämnade Brukarkooperativet JAG halva JAG Assistanse AS till den norska brukarföreningen Team JAG. Brukarkooperativet JAG äger fortfarande 51%. Dagen firades i Oslo med tårta och alkoholfria bubblor med hela styrelsen på plats.

Under året har Team JAG bjudit in till flera digitala tematräffar, som karneval, bingo, och pepparkaksbakning. Medlemmarna har varit väldigt delaktiga och börjar bli trygga med tekniken och vågar bidra mer än förut, sjunga och spela instrument. Även arbetsledare och företrädare har bjudits in till digitala träffar för erfarenhetsutbyte.

Vid årets slut hade Team JAG 42 medlemmar.

Digital karneval med Team JAG.

Historiskt ögonblick i Oslo med Kenneth Freitag, ordförande i norska brukarföreningen Team JAG och Linda Forzelius, ordförande i Brukarkooperativet JAG.

Varje krona går till personlig assistans

Att varje krona går till personlig assistans är största skälet till att JAGs brukarkooperativ fortsätter att växa. Och att vi växer gör att vi kan fortsätta vara en aktör som politiker och beslutsfattare lyssnar till. Det behövs när regeringen återigen beslutade om en lägre höjning av schablonersättningen än sedan tidigare avtalade lönehöjningar. Tillsammans med flera andra organisationer har vi under året fortsatt strida för rimliga villkor inom assistansen. Det krävs en rejäl höjning av assistansersättningen för att kunna erbjuda de löner som krävs på arbetsmarknaden och som personliga assistenter förtjänar.

Glädjande nog har vi välkomnat rekordmånga nya medlemmar i JAG under 2022, en del som har valt oss som sin nya anordnare och många som valt oss för att få hjälp att ansöka om assistans. Vi gläds extra över de många barn som tack vare assistansen kommer kunna växa upp i sin familj och redan i unga år få känna att livet i frihet även gäller dem.

Tack vare ansvarsfull hantering av de medel vi har kunde vi även detta år dela ut en gratifikation som uppmuntran till våra lojala assistenter och arbetsledare för deras fina insatser.

Under året har vi startat regelbundna pulsmätningar för att få en mer konsekvent kanal för återkoppling från anställda och uppdragsgivare. Resultaten har varit oerhört positiva och vid den senaste mätningen gjordes toppnoteringar som visar att nöjdheten och lojaliteten är mycket hög.

I augusti förstärktes ledningen med Hanna Nordeman som vice vd. Hanna, som är mamma till en medlem i JAG, har utöver en förankring i vår kärnverksamhet kompetens inom både ekonomi och IT. Vi är mycket glada över att Hanna är ombord!

Januari bjöd på en dyster toppnotering i sjukskrivningstalen. Aldrig har vi haft så många anställda sjukskrivna samtidigt, inte ens när pandemin rasade som värst. Sjuktalen vände dock neråt relativt snabbt och samhället kunde börja öppna upp på riktigt. Förhoppningsvis har vi sett slutet på covid och kan se fram emot ett mer stabilt år, 2023.

2023 kommer präglas av förändringen av servicegarantin som vi motvilligt tvingas in i från halvårsskiftet. I skrivande stund pågår intensivt arbete för att omställningen ska påverka så lite som möjligt. Min förhoppning är att uppdragsgivarnas självbestämmande, integritet och valfrihet till och med ska kunna stärkas genom de åtgärder vi nu vidtar.

Vi oroas naturligtvis över IVOs och Försäkringskassans sätt att tillämpa reglerna om återkrav och tillstånd och vilka konsekvenser det får för assistansreformen men ser fram emot ett år där effekten av lagändringen om Stärkt assistans får genomslag på riktigt. Ett år där vi kan ge fler möjligheten att leva ett självständigt och gott liv med hjälp av personlig assistans!

*Linda Forzelius
styrelseordförande Brukarkooperativet JAG
vd JAG Personlig assistans*

JAG Personlig assistans AB

Framtidstro trots stora utmaningar

JAG Personlig Assistans verksamhet bedrivs i aktiebolagsform med ett förtydligande i bolagsordningen om att syftet inte är att skapa vinst för aktieägarna. Bolagets medel ska användas för att bedriva personlig assistans och i övrigt främja Brukarkooperativet JAGs ändamål.

Verksamheten utgår från Brukarkooperativet JAGs stadgar och LSS grundläggande principer att den personliga assistansen ska främja jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Assistansen i JAG ska vara personligt utformad och styras av den som får assistansen – vid behov med stöd av legal företrädare. Kvaliteten avgörs utifrån den enskilda uppdragsgivarens upplevelse.

JAG Personlig assistans har haft samma styrelse och revisor som Brukarkooperativet JAG. Bolagsstämma hölls 20 april.

Svar direkt

Förhoppningsvis har alla nu hittat fram till JAGs medlemsservice Svar direkt och fått hjälp av rådgivarna som jobbar där. Svar direkts responsmål är att mejl ska besvaras inom fyra timmar på kontorstid. Under året uppfylldes målet till 95 procent med en mediantid på 75 minuter. Genomsnittlig väntetid i telefon var 45 sekunder.

Det är även Svar direkt som ser till att artiklarna i handboken på Mitt JAG är uppdaterade. Oavsett roll i assistansen behövs ingående kunskap på en mängd områden. All väsentlig information ska finnas i handboken och under 2023

kommer strukturen förbättras så att det blir lättare att hitta.

I slutet av oktober publicerades första avsnittet av Svar direkt-nytt som särskilt riktar sig till personliga assistenter. Syftet är att öka delaktigheten och engagemanget hos assistenterna med ett kort och rappt nyhetssvep varje månad.

Försäkringskassans återkrav

Under 2022 har Försäkringskassan fortsatt rikta återkrav på utförd assistans, i många fall på miljonbelopp flera år bakåt i tiden. Från och med 1 september utgör ett beslut om återkrav från Försäkringskassan en exekutionstitel vilket innebär att Försäkringskassan kan kräva betalning direkt av den enskilde eller till den som återkravet är ställt till, till exempel anordnaren, och driva vidare ärendet till kronofogden. Den enskilde eller mottagaren av återkravet kan välja att överklaga beslutet om återkrav till förvaltningsrätten vilket bedöms utgöra en försämring av den enskildes eller anordnarens möjlighet till framgång i domstolsprocessen jämfört med en prövning i allmän domstol såsom varit möjligt tidigare. Till skillnad från civilprocesser som drivs i allmänna domstolar har klagande i förvaltningsrättsliga processer inte rätt att få ersättning för ombudskostnader vilket försvårar för den enskilde att få ett rättvis prövning.

2022 tog Svar direkt emot 19 753 mejl och 6 643 samtal. Varje samtal varade 6 minuter i genomsnitt.

Effektivisering inom assistansekonomi

I maj 2022 lanserades E-räk som gör det möjligt att skicka assistansräkningen digitalt till

Försäkringskassan. I november använde 75 procent av uppdragsgivarna tjänsten.

Den absoluta merparten av kvitton, och samtliga friskvårdskvitton, hanteras nu digitalt. En utmaning är fortsatt att bokföringlagen kräver att de fysiska kvittona sparas i sju år.

Flera arbetsuppgifter kring förhöjd ersättning har också automatiserats. Vi har även lanserat en tjänst för att skicka in blankett 3066 med uppgifter om nyanställda assistenter elektroniskt till Försäkringskassan vilket gett en säkrare hantering av personuppgifter.

Sjuklönefaktureringen till kommunerna är på väg att digitaliseras. På grund av komplexiteten i hanteringen återstår fortsatt relativt stora mängder manuellt arbete. I Sveriges kommuner och regioner pågår en diskussion om att införa en likadan hantering i alla kommuner vilket skulle underlätta.

Omkostnaderna i assistansen genomlystes under året utifrån Skatteverkets regler för förmånsbeskattning. Det har inneburit ändrad hantering av telefoni, datorbidrag och kostförmåner. I handboken på Mitt JAG finns artiklar om reglerna.

Under hösten anordnades träffar på olika orter för företrädare och arbetsledare med fokus på allmän information om budget, belopp och omkostnader.

Stärkt arbetsgivaransvar

HR-avdelningens fokus under året har varit att förstärka stödet i personalfrågor och förhandlingar. Arbetet med digitalisering och förenkling av manuella processer för uppdragsgivare och arbetsledare har intensifierats liksom hur vi uppfattas som arbetsgivare, bland annat genom pulsmätningen av assistansmiljön.

En viktig uppgift under året har varit att samla in personbevis och annan dokumentation för att säkerställa att alla anställda har rätt att arbeta i Sverige.

Under året har ca 43 500 löneutbetalningar gjorts och omkring 1000 arbetsgivarintyg

har skrivits. Allt fler intyg skickas digitalt och arbetet med olika typer av schemakontroller har blivit mer effektivt.

Sjukfrånvaron har under år 2022 uppgått till i genomsnitt 5,2 %. Det har varit en stor variation under året, sannolikt på grund av förändringar i smittspridningen. JAG erbjuder ett friskvårdsbidrag om max 3 000 kr per år till alla anställda för att förhindra hälsoproblem och förbättra de anställdas välmående. Friskvårdsbidraget har nyttjats av 1 222 personer, vilket är i nivå med de två föregående åren men lägre än för tiden före pandemin.

Från den 17 juli 2022 har JAGs verksamhet lagkrav på att tillhandahålla en säker visselblåsartjänst för att uppfylla lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. JAG har valt ett digitalt ärendehanteringssystem som finns tillgängligt på hemsidan jag.se och garanterar anmälarens anonymitet.

1 juni 2023 blir arbetsledning och bemanning ett särskilt utökat uppdrag inom anställningen som personlig assistent i JAG Personlig assistans – istället för ett arvoderat uppdrag i Brukarkooperativet JAG. Ett intensivt arbete har pågått för att förbereda alla ändringar som krävs, både i organisationen som helhet och i olika system, med anledning av förändringen.

En särskild grupp, Arbetsledarstöd, har bildats på kansliet för att utveckla och stärka stödet till anställda med uppdrag inom arbetsledning och bemanning. Flera informationsträffar och många samtal och möten har hållits med uppdragsgivare, företrädare, arbetsledare och bemanningsansvariga om den kommande förändringen.

**December 2022
var 13 380 svenskar
beviljade statlig
assistansersättning
med i genomsnitt 132,5
timmar per vecka.**

Sveriges mest eftersökta yrkeskategorier att anställa, och det är tuff konkurrens om de arbetssökande.

En central del av JAGs människosyn är att mångfald är naturligt och eftersträvänsvärt. Det

gör sig gällande på flera olika sätt i våra verksamheter, så också vid rekrytering av nya medarbetare. JAGs rekryterare strävar efter att så snabbt som möjligt hitta arbetssökande som motsvarar uppdragsgivarnas behov och att de som anställs ska klara den praktiska introduktionsutbildningen och kunna börja jobba självständigt. Målet är alltid att anställa den bäst rustade medarbetaren, med rätt kvalifikationer, för varje assistansuppdrag. Anställningsprocessen ska uppfattas som positiv av alla inblandade och de som anställs ska trivas med sitt jobb och vilja jobba kvar under lång tid.

Lågt schablonbelopp försvårar rekrytering

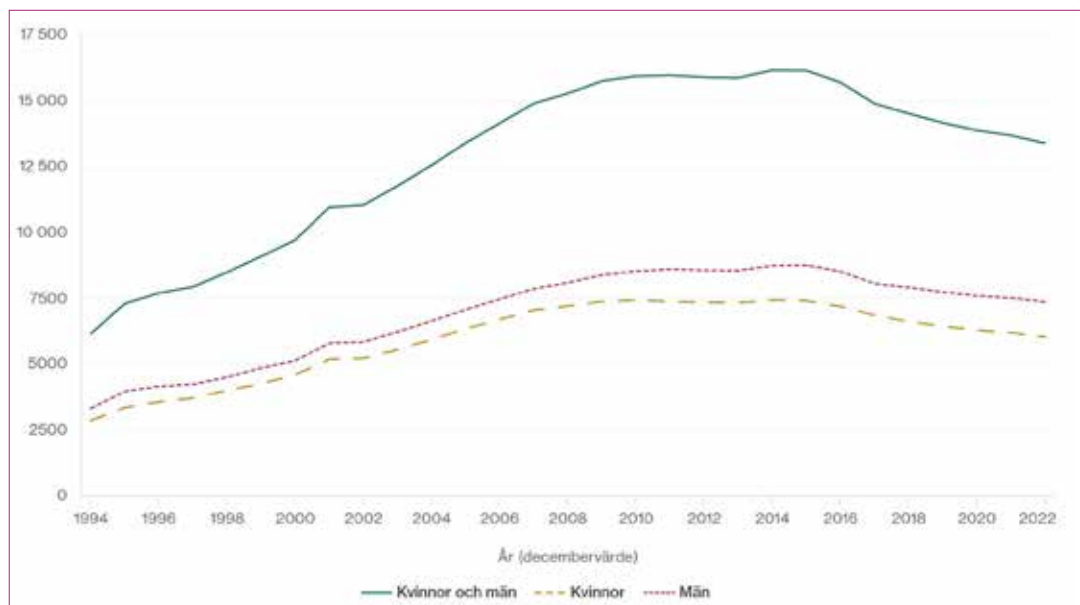
Sedan 2012 har assistenternas kollektivavtalade löner stigit med 15 procent, medan assistansersättningen räknats upp med 8,7 procent. Bland annat genom samarbetet i Rimliga villkor-kampanjen trycker JAG på för att de ekonomiska resurserna i assistansen ska stärkas. 2022 års timbelopp 319,70 kr per assistanstimme skulle behöva höjas till minst 350 kr, för att därefter räknas upp i takt med löneutveckling och övriga omkostnader. Utan en återställning av schablonbeloppet blir det allt svårare att uppfylla våra egna och myndigheternas kvalitetskrav på verksamheten.

Det mest akuta är dock svårigheten att rekrytera personliga assistenter när ingångslönerna för deras kvalificerade arbete är bland de lägsta på arbetsmarknaden. Personlig assistent ligger därtill på tredje plats bland

Medlemsrekrytering och synlighet

Under våren lanserade JAG

Under 2022 tog JAG emot 14 007 ansökningar från arbetssökande.

Antal assistansberättigade i Sverige 1994–2022. Källa: Försäkringskassan.

en ny hemsida som är välkomnande och visar organisationen på ett bra sätt. JAGs ökade synlighet på nätet har gjort att fler fått vetskap om personlig assistans i allmänhet och JAG i synnerhet. I kombination med att flera större assistansanordnare miste sina tillstånd har antalet som valt JAG ökat trots att totala antalet assistansberättigade minskar i Sverige. 59 nya uppdragsgivare togs emot under året. Många som vänder sig till JAG gör det för att få juridiskt stöd med att ansöka om assistans, där är vi väl profilerade och kända för att ge ett kvalificerat stöd.

Utbildningsåret

En god introduktionsutbildning och kvalitetshöjande fortbildning och handledning till personliga assistenter utifrån uppdragsgivarens behov har alltid varit prioriterade mål i JAG. I en situation där assistansersättningens timbelopp genom otillräckliga höjningar urholkas allt mer krymper dock utrymmet för utbildning. Webbkurser och utbildningar på distans är några verktyg för att klara kompetensförsörjningen i ett alltmer kritiskt läge.

Året inleddes med utbildningar på distans, bland annat en dag om krisberedskap med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. I maj hölls en tvådagarsutbildning på JAGs kansli med 80 deltagare vilket var både ovant och efterlängtat. Under hösten erbjuds bland annat utbildning om rollerna i assistansen, självbestämmande, åldrande,

smärtsignaler, positivt beteendestöd, AKK, HLR och brandsäkerhet. Att flera uppdragsgivare föreläste och delade med sig av sina erfarenheter var som vanligt mycket uppskattat. Arbetsledarna erbjöds kompetensutveckling i arbetsrätt, schemaläggning och rekrytering. På vårens Arbetsledarforum medverkade bland andra Lena Skogholm. Gästföreläsare på höstens Arbetsledarforum var Niclas Almén.

På lärplattformen på Mitt JAG finns obligatoriska webbkurser, korta föreläsningar och verktygslådan *Lära för att lära* som ett pedagogiskt material för arbetsledare. Fördelar med den nya plattformen är att arbetsledaren kan följa hur långt assistenterna kommit i en kurs, när de är klara och vilka som inte gått den.

IT-säkerhet

IT-säkerhetsarbetet sker löpande på olika plan, bland annat intrång, data och dataintegritet. Det data som hanteras i JAGs verksamhet har extra högt skyddsvärde eftersom det som räknas som känsliga personuppgifter. JAGs externa dataskyddsombud bekräftar i sin årsrapport att verksamheten lever upp till de krav som ställs på hantering av personuppgifter.

Fullt i Stora Klara när Richard Kostenius föreläste under Assistansdagarna i maj.

Spretig tillämpning av assistansregler

Om jag behöver fler timmar – vågar jag ansöka om det eller riskerar jag då att få hela min assistans ombedömd och i värsta fall minskad?

Försäkringskassans och kommunernas tillämpning av assistansreglerna har fortsatt vara spretig och svår att förutse. Det är inte tydligt vilka förändringar i vardagen och behoven som måste anmälas till Försäkringskassan, och när Försäkringskassa och kommun får lov att ompröva assistansbeslut, minska eller dra in assistansen eller kräva tillbaka redan utbetalad och använd assistansersättning. Många beslut är svårbegripliga och illa motiverade. Myndigheternas information och tillämpning skiljer sig över landet, och domstolarna har ännu inte givit tillräcklig vägledning. En viktig uppgift för JAGs juridiska rådgivare – JAG-stödjarna – är att bevaka Försäkringskassans och kommunernas agerande och samla kunskap och strategier för en så stabil rådgivning som möjligt.

Andra halvåret dominerades det juridiska stödet av förberedelser inför de lagändringar som börjar gälla 1 januari 2023. De innebär bland annat tillägg av de nya assistansgrundande behoven förebyggande stöd och stöd vid medicinska tillstånd, att aktiverings- och motiveringsinsatser ska räknas med och ett schabloniserat föräldraavdrag för barn. JAG-stödjarna har arbetat intensivt med information och rådgivning till de uppdragsgivare som skulle kunna beröras av den utökade assistansrätten, och kommer uppmärksamt följa hur de nya reglerna tillämpas.

En stor del av den juridiska rådgivningen handlar om vilka intyg och andra underlag som behöver lämnas för att styrka assistansbehovet. På en del håll i landet nekar hälso- och sjukvården att utfärda ADL-intyg i assistansärenden. Det gör att en kan bli tvungen att själv betala en privat aktör för att få ett ADL-intyg, vilket naturligtvis är oacceptabelt. Ett annat problem är att Försäkringskassan även nu efter pandemin tycks ha fortsatt sin rutin att hålla

utredningssamtal per telefon istället för vid personligt möte, vilket kan göra det svårare för handläggaren att förstå behov och livsvillkor.

Vi noterar också att kommunerna numera vanligen inväntar och följer Försäkringskassans bedömning i de fall en person har ansökt hos båda myndigheterna samtidigt. Detta trots att kommunen ska göra en självständig bedömning och kunna ta beslut mycket snabbare än Försäkringskassan. Även vid till exempel ansökan om tillfällig utökning av assistansen är kommunernas handläggningstid ofta flera månader. Beslutet kommer långt efter det att den utökade assistansen behövdes, vilket är ett stort problem.

Sedan 2020 är barnkonventionen svensk lag och ska tillämpas i alla myndighetsärenden gällande barn. Barns rätt att komma till tals, till utveckling och delaktighet med flera rättigheter ska beaktas vid bedömning av barnets rätt till personlig assistans, liksom vad som är "barnets bästa". Vi noterar att denna kunskap eller vilja fortfarande verkar vara mycket bristfällig hos både Försäkringskassan, kommunerna och domstolarna då i stort sett alla utredningar saknar konkreta bedömningar av barnets rättigheter. JAGs jurister arbetar aktivt med barnkonventionslagen som verktyg i barns assistansärenden.

På samma sätt brister fortfarande myndigheters och domstolars kunskap om människors rättigheter enligt FNs funktionsrättskonvention, som Sverige åtagit sig att garantera. Det gäller bland annat rätten att få välja hur en vill bo och rätten till den personliga assistans en behöver för att kunna leva ett självständigt liv. I det juridiska stödet fortsätter JAGs jurister att argumentera utifrån konventionen i förhoppningen att detta ändå så småningom ska leda till bättre kunskap och vilja att uppfylla konventionskraven.

JAG Utbildning AB

Yrkeshögskoleutbildningar inom personlig assistans

2021 startade JAG Utbildning sin första yrkeshögskoleutbildning för arbetsledare inom personlig assistans. Utbildningen genomförs i samarbete med flera andra anordnare. Att branschen är involverad är ett krav för att få anordna yrkeshögskoleutbildningar.

Målet är att förbättra kvaliteten på den personliga assistansen i Sverige, genom att förmedla LSS värdegrund och JAGs kunskaper om att leda och organisera personlig assistans på användarens villkor till personer som är intresserade av att ha en arbetsledarroll.

Under året har två utbildningsomgångar genomförts med 30 kursplatser vardera. För att bli antagen till utbildningen krävdes minst ett års yrkeserfarenhet, varav sex månader sammanhållen yrkeserfarenhet som personlig assistent. Upp till fem års erfarenhet var meriterande i antagningen.

Utbildningen har bestått av fyra delkurser:

- Assistanskunskap, 20 poäng
- Etik och människors livsvillkor, 10 poäng
- Lagar och förordningar, 10 poäng
- Ledarskap, 20 poäng

Efter avslutad utbildning har studenterna bland annat kunskap om LSS, arbetsmiljö, arbetsrätt, ansökan och beslut, ekonomi och administration runt den personliga assistansen, kvalitet, dokumentation och rekrytering.

Utbildningen har skett på distans i 50% studietakt för att så långt det går anpassas både till de studerandes och arbetsgivarnas förutsättningar. Utbildningen har skett i lärplattformen Learnster och läraren har funnits tillgänglig del av tiden för

handledning och uppföljning av studierna och examinationsuppgifter. De studerande har fått ta till sig de teoretiska momenten före lektionspassen och använt tiden då de träffats till problemlösning och reflektion.

Tre fjärdedelar av alla personliga assistenter är anställda hos privata assistansanordnare. Arbetsledningen kan utföras av assistansanvändaren, en företrädare för assistansanvändaren, en assistent med utökat ansvar eller en administratör hos assistansanordnaren. Rollen som arbetsledare är komplex och innehåller ofta av personer utan formell utbildning inom området. Kortare introduktionsutbildningar erbjuds hos många anordnare, men någon sammanhållen formell utbildning har tidigare inte funnits.

Behovet av personer med arbetsledande kompetens är stort och en riktad utbildning har länge efterfrågats bland assistansanvändare och anordnare. Chansen att få en arbetsledarroll inom personlig assistans efter genomgången utbildning bedöms som mycket god.

JAG Assistanse AS

Rekrytering en utmaning även i Norge

2022 var ett hektiskt år i JAG Assistanse. Hög sjukfrånvaro och en närmast obefintlig arbetslöshet i Norge har inneburit stora utmaningar att rekrytera personliga assistenter, både med och utan utbildning.

JAG har under året genomfört

- Arbetsledarutbildning vid sex tillfällen
- Riskbedömning i alla assistanser
- Medarbetar- och brukarundersökning i alla assistanser
- Fyra JAG-dagar för anställda och arbetsledare
- Digitala utvärderingsmöten med kommunerna
- Förstärkt administrationen med en ny BPA-rådgivare (BPA är förkortning för brukarstyrd personlig assistans).

Vi har implementerat nya tidrapporterings-systemet TAMIGO där också schemaläggning ingår. Efter ett års drift återstår fortfarande några mindre brister som leverantören arbetar med att förbättra.

JAG Assistanse deltog i två debatter under Arendalsveckan tillsammans med Föreningen JAG. I den ena ställdes frågan om det förekommer en systematisk IQ-diskriminering i Norge och den andra hade rubriken "BPA – även med tvång och makt!" Flera politiker deltog i den senare, liksom NFU (Norges motsvarighet till FUB).

JAG har även på olika sätt försvarat intentionerna bakom BPA.

I december var det äntligen tid att genomföra JAGs årliga Luciatåg för uppdragsgivare och anställda. På Luciamorgon gick ett tåg med över 40 personer genom hela Galleri Oslo fram till restaurant Gallo där vi fick lussekatter, glögg och kaffe.

Omsättningen ökade med ca tio procent jämfört med 2021 men tyvärr gjordes ett negativt resultat under året på grund av underförbrukning av assistanstimmar samt mycket hög korttidsfrånvaro. Antalet anställda vid årets slut var ca 800.

Efter att ha blivit medägare har Team JAG nu två representanter och två suppleanter i JAG Assistanses styrelse och kan bidra till JAGs utveckling framöver.

Vi ser fram emot ett förhoppningsvis bättre ekonomiskt resultat 2023 och en bättre arbetsmarknad så att rekryteringen blir enklare för assistansanvändarna i JAG.

JAG Assistans Ab

Utökad finsk verksamhet

JAG Assistans Ab kunde under 2022 utöka sin verksamhet på många intressanta sätt. Såväl antalet medlemmar som assistenter ökade stadigt och det blir allt tydligare att JAG börjat göra sig känt inom funktionshinderfältet.

Av de befintliga medlemmarna ger de flesta den service de får ett riktigt gott betyg. I utvärderingen i slutet av året frågade vi exempelvis om medlemmarna tycker att JAG skiljer sig från andra serviceproducenter på något sätt, och bland svaren nämndes till exempel att det är jättebra att en medlem i JAG får vara nära involverad i rekryteringen, att JAG i första hand tänker på medlemmens bästa, lyssnar på och behandlar sina medlemmar som människor, samt utstrålar professionalism och tillförlitlighet.

I och med att juristen Erik Munsterhjelm inledde sitt arbete på våren, kunde helt nya resurser läggas på påverkansarbetet. Det var viktigt inte minst med tanke på att reformen av funktionshinderlagstiftningen började vara i slutskedet. Lagförslaget överlämnades till riksdagen i september, men innehåller

alltjämt det problematiska resurskravet som utesluter många personer med intellektuell funktionsnedsättning ur den personliga assistansen.

Inom ramen för påverkansarbetet deltog representanter för bolaget och föreningen även i Almedalsveckan i Visby och Erityishuoltopäivät i Helsingfors. Samarbetet med bland annat FDUV, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö och det informella intressentnätverket har fortsatt. JAG Assistans inledde även ett samarbete med kommunikationskonsultbyrå Ellun Kanat, för att fördjupa påverkansarbetet och stärka kommunikationen till olika målgrupper.

Under sensommaren körde Finlands version av Vi vill bidra i gång. Modellen har fått ett varmt mottagande i flera kommuner, och de första deltagarna finns i Esbo och Raseborg i södra Finland. Till projektet rekryterades även en handledare på deltid i huvudstadsregionen.

Mot slutet av året hade en tiohövdad delegation från Finland glädjen att delta i JAGs nordiska konferens om personlig assistans i Stockholm. Det gav en stor dos inspiration att jobba vidare – det finns ännu mycket rum för förbättring för assistansanvändarna i det finländska samhället!

Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

I den obligatoriska hållbarhetsrapport som bifogas till årsredovisningen beskrivs hur Brukarkooperativet JAG och de svenska dotterbolagen arbetar för ökad social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, med koppling till FNs mål uttryckta i Agenda 2030. Nedan återges ett utdrag.

Social hållbarhet

JAGs kärnverksamhet är inriktat på att skapa ett mer socialt hållbart samhälle för alla. JAG har välgrundad erfarenhet av att personlig assistans är den form av stöd som ger bäst möjlighet för personer med omfattande funktionsnedsättningar att leva jämlikt, som andra i samhället. Stärkt rätt till personlig assistans är därför ett centralt mål. Men det krävs också utveckling inom andra viktiga områden, som skola, sysselsättning, hälso- och sjukvård, tillgänglighet, bostäder och hjälpmedel, liksom bekämpande av diskriminering och exkluderande attityder.

Genom sin representant i Myndigheten för delaktighets funktionshindersråd bidrar föreningen med kunskap och erfarenhet till myndighetens jämlikhetsarbete.

Mål 1; ingen fattigdom

JAG bedriver påverkansarbete för att förbättra de ekonomiska villkoren för människor med funktionsnedsättning i Sverige. I stort sett alla vuxna medlemmar i Brukarkooperativet JAG befinner sig långt utanför den reguljära arbetsmarknaden och är hänvisade till inkomst genom socialförsäkringsförmåner. Nivåerna på dessa är så låga att det hindrar personerna från att leva som andra i samhället. Vi ser dessutom en risk för att allt fler personer med omfattande funktionsnedsättning ska hamna i fattigdom till följd av att ersättningsnivåerna inte justeras i takt med kostnadsökningar/inflation, något som är särskilt påtagligt under de kraftiga ökningarna i slutet av 2022.

All extrainkomst påverkar försörjningsstödet, dessutom kan du inte äga egendom eller ha

ett sparkapital för trygghet såsom personer i förvärvsarbete kan utan att det påverkar försörjningsstödet. Personer med funktionsnedsättning kan inte som andra förbättra sin ekonomiska situation genom att till exempel ta emot ersättning för utfört arbete ens i mycket begränsad omfattning. Men målet handlar inte bara om inkomst, utan även om socialt skydd och säkerhet och makt över sin situation.

Mål 3: god hälsa och välbefinnande

Personlig assistans främjar hälsa och välbefinnande genom att skraddarsys efter den enskilda användarens behov och situation. Personlig assistans ska vara en trygg del av det sociala skyddsnätet i Sverige, ett stöd som finns den dag en behöver det.

Mål 4: alla ska få tillgång till utbildning

Genom sin systerförening bedriver JAG ett aktivt påverkansarbete i skolfrågor, bland annat genom att ha en representant i Skolverkets samrådsgrupp i funktionshinderfrågor. Vi kämpar emot särlösningar och för en skola för alla barn och unga, med och utan funktionsnedsättning. Skolan ska beakta alla elevers förutsättningar och erbjuda alla elever möjlighet till lärande. De barn som, i likhet med JAGs medlemmar, behöver ett personligt anpassat stöd för att kunna tillgodogöra sig undervisningen och umgås med sina skolkamrater ska ha rätt till personlig assistans i skolan.

Mål 5: jämställdhet

En positiv effekt av den personliga assistansen är att den innebär en möjlighet att ersätta kvinnor för tidigare

obetalt stöd till familjemedlemmar med funktionsnedsättning och på så sätt ge ökad självständighet och social och ekonomisk trygghet.

Mål 11: hållbara, inkluderande och säkra städer och samhällen

Genom påverkansarbete och juridiskt stöd arbetar vi för att människor med omfattande funktionsnedsättning ska få tillgång till vanliga bostäder för att kunna leva självständigt på sina egna villkor och slippa institutionslösningar. JAG arbetar också aktivt med påverkansarbete för ökad tillgänglighet i samhället, bland annat genom att medlemmar testar fysisk tillgänglighet i den offentliga miljön, lekplatser och kollektivtrafik och för dialog med ansvariga i kommunerna om vilka åtgärder som behövs.

Betydelsen av synlighet kan inte överskattas. När personer med funktionsnedsättning tar plats i stadsmiljön, deltar i kulturliv och överhuvudtaget möter andra människor i vardagslivet påverkas attityder och människosyn till det bättre, och risken för diskriminering minskar. Detta är huvudskälet till att JAG har kansli lokaler centralt belägna i Stockholm. JAGs verksamhet Vi vill bidra främjar också detta mål i högsta grad.

Miljömässig hållbarhet

Personlig assistans har i sig en mycket ringa miljöpåverkan. Något som emellertid hör till verksamheten är konsumtion av sådana förbrukningsartiklar som behövs för en god hygien vid utförande av assistansen. Under pandemin har behovet av skyddsutrustning naturligtvis ökat.

Ekonomisk hållbarhet

JAG Personlig assistans har varit delaktig i framtagandet av etiska riktlinjer för branschen personlig assistans inom vår arbetsgivarorganisation Fremia. Genom Fremia har vi även varit del av arbetet med att ta fram en överenskommelse med

samtliga arbetsgivarorganisationer inom personlig assistans om att motverka mutor och korruption.

Med tanke på att vi bedriver skattefinansierad välfärdsverksamhet ser vi det som oerhört viktigt att säkerställa att de medel som vi har används till personlig assistans och att vi inte på något sätt missbrukar det förtroende som vi får från uppdragsgivare och från skattebetalare. JAG arbetar därför aktivt med utökning av kontroller för att identifiera och motverka beteenden och handlande som skulle kunna skada detta förtroende.

Mål 9 – hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Genom systerföreningen har vi ett aktivt engagemang i frågor om tillgången till personliga hjälpmedel (i synnerhet kommunikationshjälpmedel via ny teknik) fysisk tillgänglighet i samhället och digital tillgänglighet inklusive möjligheten att få BankID för att ha tillgång till olika digitala tjänster och utbud som andra.

Något som är ägnat att främja alla målområden är placeringspolicyn som innehåller etiska placeringskriterier utifrån JAGs värderingar, konventioner om mänskliga och medborgerliga rättigheter och olika aspekter av socialt och miljömässigt ansvar. Vi anvisar banken som sköter våra placeringar, och som har en djupgående kunskap på bolagsnivå, att följa den vid varje tidpunkt gällande policyn.

Den används i första hand vid anskaffningstillfället.

Vid vår årliga uppföljning med banken görs en genomgång av Brukarkooperativet JAGs innehav, där vi tar upp policyns riktlinjer och banken har tillfälle att meddela oss om något innehav inte längre skulle uppfylla våra kriterier.

Riksföreningen JAG
Brukarkooperativet JAG

Tel: 08-789 30 00
E-post: info@jag.se
Hemsida: jag.se